

w sprawie oceny programowej kierunku filologia obca nauczycielska prowadzonego na Uniwersytecie w Białymstoku na poziomie studiów drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim

§ 1

Na podstawie art. 245 ust. 1 pkt 2 w zw. z art. 258 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1571 z późn. zm.) Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej, po zapoznaniu się z opinią zespołu nauk humanistycznych, nauk o rodzinie i nauk teologicznych, raportem zespołu oceniającego oraz stanowiskiem Uczelni w sprawie oceny programowej kierunku filologia obca nauczycielska prowadzonego na Uniwersytecie w Białymstoku na poziomie studiów drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim, wydaje ocenę:

pozytywną z okresem obowiązywania skróconym do 2 lat

§ 2

Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej stwierdza, że proces kształcenia realizowany na Uniwersytecie w Białymstoku nie w pełni umożliwia studentom kierunku filologia obca nauczycielska osiągnięcie założonych efektów uczenia się dla studiów drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim.

Spośród kryteriów określonych w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 września 2018 r. w sprawie kryteriów oceny programowej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1787), uszczegółowionych w załączniku nr 2 do Statutu Polskiej Komisji Akredytacyjnej, stanowiącego załącznik do uchwały nr 4/2018 Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 13 grudnia 2018 r. ze zm., kryteria:

1. konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się;
 2. realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się;
 3. przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie;
 9. publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach;
 10. polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów
- zostały spełnione częściowo.

Wydanie oceny pozytywnej na okres 2 lat uzasadniają błędy i niezgodności w zakresie wymienionych wyżej kryteriów, które zostały spełnione częściowo:

W odniesieniu do kryterium 1:

1. Nierealne proporcje przyporządkowania kierunku do dyscyplin, które stanowią jego teoretyczne podstawy.

Kierunek filologia obca nauczycielska był przyporządkowany do siedmiu dyscyplin naukowych w następujących proporcjach: językoznawstwo jako dyscyplina wiodąca (80%), literaturoznawstwo (4%), nauki o kulturze i religii (3%), pedagogika (6%), psychologia (5%), nauki prawne (1%) i informatyka (1%). Zespół oceniający wskazał, że przyporządkowanie

kierunku do dyscyplin naukowych: psychologia, pedagogika, nauki prawne i informatyka nie jest uzasadnione, gdyż nie stanowią one podstaw teoretycznych filologii. Natomiast przyporządkowanie kierunku do dyscyplin: językoznawstwo, literaturoznawstwo oraz nauki o kulturze i religii jest uzasadnione, ale proporcje tego przyporządkowania nie są właściwe, gdyż w sposób nieuzasadniony koncepcją kształcenia marginalizują rolę literaturoznawstwa oraz nauk o kulturze i religii w kształceniu filologicznym.

W odpowiedzi na raport zespołu oceniającego Uczelnia zmieniła przyporządkowanie kierunku do dyscyplin naukowych, które obecnie obejmują: językoznawstwo (59%), literaturoznawstwo, (37%) oraz nauki o kulturze i religii (4%). Proporcje tego przyporządkowania są niewłaściwe, gdyż nierealne jest, aby studenci osiągnęli wiedzę obejmującą wszystkie komponenty charakterystyki P7S_WG w dyscyplinie nauki o kulturze i religii przy nakładzie pracy wynoszącym około 5 punktów ECTS.

2. Niespecyficzne efekty uczenia się dla zajęć.

Program studiów dla kierunku filologia obca nauczycielska nie określa szczegółowych efektów uczenia się, co skutkuje, w zdecydowanej większości przypadków, przeniesieniem efektów ogólnych na poziom zajęć. Na przykład, *ćwiczenia specjalizacyjne (językoznawstwo/językoznawstwo stosowane)* 2 obejmują następujący katalog efektów ogólnych: „KP7_WG1 – (zna i rozumie) złożone zjawiska i procesy językowe, teorie wyjaśniające zależności między nimi oraz współczesne trendy w językoznawstwie; KP7_WG2 - (zna i rozumie) złożone zjawiska i procesy związane z uczeniem się i nauczaniem języków, teorie wyjaśniające zależności między nimi oraz współczesne trendy w teoriach o uczeniu i nabywaniu języka; KP7_WG4 - (zna i rozumie) zaawansowaną terminologię oraz rozbudowany aparat metodologii badań z zakresu językoznawstwa; KP7_WG5 - (zna i rozumie) zaawansowaną terminologię oraz rozbudowany aparat metodologii badań z zakresu teorii uczenia się i nauczania języków; KP7_UW2 – (potrafi) formułować i rozwiązywać złożone i nietypowe problemy, innowacyjnie dobierając odpowiednie metody i narzędzia z wykorzystaniem wiedzy z zakresu nauki o uczeniu się i nauczaniu języków; KP7_UW6 - właściwie dobierać źródła oraz informacje z nich pochodzące w obszarze językoznawstwa oraz dokonywać oceny, krytycznej analizy i syntezy tych informacji; KP7_UK2 - (potrafi) komunikować się ze zróżnicowanymi kręgami odbiorców używając specjalistycznej terminologii z zakresu wiedzy nabywaniu i nauczaniu języków z uwzględnieniem elementów społeczno-kulturowych; KP7_UK4 - (potrafi) prowadzić debatę w języku obcym, przedstawiać i oceniać różne opinie i stanowiska oraz dyskutować o nich; KP7_UK5 - (potrafi) posługiwać się kierunkowym językiem obcym w mowie i w piśmie na poziomie C1 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego; KP7_UO1 - (potrafi) kierować pracą zespołu; KP7_UU1 - samodzielnie planować i realizować własne uczenie się przez całe życie i ukierunkowywać innych w tym zakresie; KP7_KK2 – (jest gotów do) uznawania znaczenia wiedzy w rozwiązywaniu problemów poznawczych i praktycznych; KP7_KO4 - (jest gotów do) tworzenia płaszczyzn tolerancji i współpracy w warunkach komunikacji wielokulturowej i zróżnicowanego religijnie społeczeństwa”. Tym samym, Uczelnia zakłada, że zaliczenie przez studentów jednych zajęć jest już poświadczeniem osiągnięcia efektów uczenia się założonych dla kierunku. Powiązaną nieprawidłowością jest przypisanie jednego zbiorczego zestawu efektów uczenia się dla zajęć, które trwają dłużej niż jeden semestr, między innymi, *praktycznej znajomości języka, ćwiczeń specjalizacyjnych i seminarium magisterskiego*. Kolejną nieprawidłowością jest formułowanie efektów uczenia się w sposób nieodpowiadający specyfice zajęć. Na

przykład, efekt KP7_WG12 (zna i rozumie) „zaawansowany aparat pojęciowy z zakresu technologii informacyjnych”, sformułowany dla zajęć *seminarium magisterskie* nie jest właściwie dobrany do specyfiki tych zajęć, ponieważ celem *seminarium magisterskiego* nie jest zapoznavanie studentów z zagadnieniami z zakresu informatyki. Podobnie, celem zajęć *praktyczna znajomość języka angielskiego* oraz *praktyczna znajomość języka rosyjskiego* nie jest rozwijanie pogłębionej wiedzy z zakresu dyscyplin naukowych lecz językowych kompetencji komunikacyjnych. Zatem efekty: KP7_WG9 „student zna pogłębiony aparat pojęciowy służący do opisu zjawisk kulturowych istotnych dla analizy języka i procesu komunikacji” oraz KP7_WG11 „student zna współczesne uwarunkowania społeczno-kulturowe danego obszaru językowego” nie zostały właściwie dobrane do specyfiki tych zajęć.

W odpowiedzi na raport zespołu oceniającego Uczelnia podjęła kompleksowe działania mające na celu wyeliminowanie powyższych nieprawidłowości. Ich rezultaty będą możliwe do oceny po zakończeniu tego procesu.

W odniesieniu do kryterium 2:

1. Sformułowanie treści programowych w sposób niespójny i nieumożliwiający osiągnięcie efektów uczenia się założonych dla zajęć.

Treści programowe, które zostały ujęte w sylabusach i są realizowane w trakcie zajęć są niejednokrotnie inne niż treści programowe ujęte w programie studiów. Dotyczy to, m.in., treści zajęć: *współczesne teorie językoznawcze*, *analiza dyskursu*, *język obcy – specjalistyczny warsztat językowy*. Tym samym, brak jest jednoznacznego wskazania, jak realizowany jest program studiów na kierunku. Ponadto, treści programowe nie zawsze pozwalają na osiągnięcie założonych dla zajęć efektów uczenia się, również z uwagi na fakt, że, jak już wskazano powyżej, efekty te powielają ogólne efekty uczenia się dla kierunku. Na przykład, w sylabusie zajęć *ćwiczenia specjalizacyjne (językoznawstwo/językoznawstwo stosowane)* w module angielskim zawarto szereg ogólnych efektów uczenia się, w tym odnoszących się do wiedzy językoznawczej, na przykład: KP7_WG1 (zna i rozumie) „złożone zjawiska i procesy językowe, teorie wyjaśniające zależności między nimi oraz współczesne trendy w językoznawstwie” oraz KP7_WG7 „zaawansowane metody analizy i interpretacji tekstów i innych wytworów kultury danego obszaru językowego w obrębie wybranych tradycji i teorii i językoznawczych”, podczas gdy treści programowe powiązane z tymi efektami obejmują tylko zagadnienia związane z dydaktyką języka obcego, na przykład: „wprowadzenie do metodyki nauczania języka angielskiego”, „planowanie lekcji języka angielskiego”, „nauczanie sprawności językowych”, „nauczanie podumiejętności językowych”.

2. Sformułowanie treści programowych w sposób niespójny i nieumożliwiający osiągnięcie szczegółowych efektów uczenia się określonych w standardzie kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.

Treści programowe dla zajęć służących realizacji standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela są niespójne i nie umożliwiają osiągnięcia szczegółowych efektów uczenia się określonych w tym standardzie. Na przykład, dla zajęć *podstawy dydaktyki* treści umieszczone w programie studiów obejmują: „usytuowanie dydaktyki w zakresie pedagogiki; przedmiot i zadania współczesnej dydaktyki, relacja dydaktyki ogólnej do dydaktyk szczegółowych”; „główne nurty myślenia o edukacji szkolnej i szkole, modele szkoły”; „współczesne ujęcia i interpretacje procesu uczenia się i nauczania,

proces tworzenia wiedzy w szkole (konstruktywistyczna teoria kształcenia)”; „klasa szkolna jako środowisko edukacyjne”; „analiza procesu nauczania-uczenia się: cele i treści kształcenia, metody i zasady kształcenia, formy organizacji uczenia się”; „technologie cyfrowe w procesie kształcenia”; 7) „projektowanie działań edukacyjnych”; „sposoby kontroli i oceny wyników kształcenia”; 8) „indywidualizacja procesu kształcenia: niepowodzenia szkolne, ich rodzaje, uwarunkowania i zapobieganie”. Natomiast inny opis treści znajduje się w sylabusie zajęć: w zakresie ćwiczeń jest to „zdobycie przez studentów wiedzy o procesie kształcenia, wybranych elementach instrumentarium pracy dydaktycznej nauczyciela, kształtowanie umiejętności niezbędnych do projektowania zajęć dydaktycznych oraz rozwijanie kompetencji społecznych wymaganych do wykonywania zadań zawodowych wynikających z przyszłej roli nauczyciela”, a w zakresie wykładów jest to „ukształtowanie wiedzy studentów o współczesnym środowisku edukacyjnym, zdobycie przez studentów wiedzy o dydaktyce jako subdyscyplinie pedagogicznej; poznanie i zrozumienie współczesnych teorii uczenia się i nauczania, jak i różnych ujęć koncepcji szkoły; poznanie wybranych elementów procesu projektowania działań dydaktycznych”. Żaden z powyższych zestawów treści nie umożliwia osiągnięcia szczegółowych efektów uczenia się określonych w standardzie dla podstaw dydaktyki, np. efektu C.W.4: zna i rozumie „zagadnienie lekcji jako jednostki dydaktycznej oraz jej budowę, modele lekcji i sztukę prowadzenia lekcji, a także style i techniki pracy z uczniami; interakcje w klasie; środki dydaktyczne” lub C.W.5: zna i rozumie „konieczność projektowania działań edukacyjnych dostosowanych do zróżnicowanych potrzeb i możliwości uczniów, w szczególności możliwości psychofizycznych oraz tempa uczenia się, a także potrzebę i sposoby wyrównywania szans edukacyjnych, znaczenie odkrywania oraz rozwijania predyspozycji i uzdolnień oraz zagadnienia związane z przygotowaniem uczniów do udziału w konkursach i olimpiadach przedmiotowych; autonomię dydaktyczną nauczyciela”. W odpowiedzi na raport zespołu oceniającego Uczelnia rozpoczęła kompleksowe działania mające na celu wyeliminowanie powyższych nieprawidłowości. Ich rezultaty będą możliwe do oceny po zakończeniu tego procesu.

W odniesieniu do kryterium 3:

1. Niezapewnienie skutecznej weryfikacji osiągnięcia wszystkich efektów uczenia się. Stosowane na kierunku metody nie zapewniają w pełni skutecznej weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się, ponieważ są często niespecyficzne dla danego rodzaju efektu lub nie jest jasne, na czym dokładnie polegać ma dana metoda w odniesieniu do grupy efektów. Przykładowo w sylabusie zajęć *komunikacja i edukacja międzykulturowa* dla efektów w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych jako jedną z metod weryfikacji wskazano samoocenę. Brak jednak jakichkolwiek kryteriów tej samooceny. Nie jest zatem jasne, w jaki sposób student dokonuje samooceny w stosunku do osiągnięcia efektu „KP7_WG1, absolwent zna i rozumie złożone zjawiska i procesy językowe, teorie wyjaśniające zależności między nimi oraz współczesne trendy w językoznawstwie” czy „KP7_UW2, absolwent potrafi formułować i rozwiązywać złożone i nietypowe problemy, innowacyjnie dobierając odpowiednie metody i narzędzia z wykorzystaniem wiedzy z zakresu nauki o uczeniu się i nauczaniu języków”. Ponadto, zapisy stosowane w sylabusach utrudniają zidentyfikowanie, która metoda weryfikuje który efekt. Na przykład, w sylabusie zajęć *ćwiczenia specjalizacyjne (literaturoznawstwo/kulturoznawstwo)* pod efektami z zakresu wiedzy wpisano następujące metody weryfikacji: test – pytania otwarte i zamknięte, dyskusja w trakcie ćwiczeń, prezentacje, praca w parach i grupach. Ostatnia

z tych metod nie może jednak zweryfikować osiągnięcia efektów z zakresu wiedzy, np. KP7_WG8 (zna i rozumie) „metody analizy i interpretacji tekstów w obrębie wybranych tradycji i teorii literaturoznawczych”. Te same metody weryfikacji wymieniono po grupie efektów z zakresu umiejętności, co również nie zapewnia skuteczności weryfikacji, ponieważ praca w parach i grupach nie jest skuteczną metodą weryfikacji takich efektów jak KP7_UW7 (potrafi) „właściwie dobierać źródła oraz informacje z nich pochodzące w obszarze literaturoznawstwa oraz dokonywać oceny, krytycznej analizy i syntezy tych informacji” czy KP7_UK5 (potrafi) „posługiwać się kierunkowym językiem obcym w mowie i w piśmie na poziomie C1 Europejskiego Opisu Kształcenia Językowego”, które między innymi sformułowano dla tych zajęć. Z kolei test z pytaniami otwartymi i zamkniętymi nie jest skuteczną metodą weryfikacji takich efektów jak: KP7_UO1 (potrafi) „planować i organizować pracę indywidualną i pracę w zespole” czy KP7_UU1 (potrafi) „samodzielnie planować i realizować własne uczenie się przez całe życie i ukierunkowywać innych w tym zakresie”. Powiązaną nieprawidłowością jest fakt, że metody weryfikacji efektów nie zapewniają skutecznej weryfikacji i oceny osiągnięcia wszystkich efektów uczenia się sformułowanych dla kierunku. Dla żadnych zajęć w modułach specjalizacyjnych (filologia angielska i filologia rosyjska), dla których sformułowano efekty uczenia się w grupie zajęć filologicznych nie zaplanowano weryfikacji efektu w zakresie wiedzy KP7_WG6 (zna i rozumie) „złożone pojęcia translatoryczne oraz metody i strategie tłumaczenia” oraz z zakresu umiejętności KP7_UO1 (potrafi) „kierować pracą zespołu”.

W odpowiedzi na raport zespołu oceniającego Uczelnię rozpoczęła kompleksowe działania mające na celu wyeliminowanie powyższych nieprawidłowości. Ich rezultaty będą możliwe do oceny po zakończeniu tego procesu.

2. Niedostosowanie metod weryfikacji efektów uczenia się do wymagań określonych w standardzie kształcenia przygotowującym do wykonywania zawodu nauczyciela.

Metody weryfikacji stosowane w zajęciach służących realizacji standardu przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela nie w pełni odpowiadają wymaganiom tego standardu. Na przykład, efekty uczenia się w kategorii wiedzy są weryfikowane za pomocą egzaminów pisemnych w formie zadań otwartych lub zamkniętych lub egzaminów ustnych. Program studiów nie wskazuje natomiast na sprawdzanie wiedzy także poprzez obserwację praktycznej realizacji konspektów lekcji, czego wymaga standard. Ponadto, egzaminy nie są ukierunkowane na sprawdzenie wiedzy na poziomie wyższym niż sama znajomość zagadnień, czego wymaga standard, i ograniczają się do sprawdzania znajomości faktów. Powiązaną nieprawidłowością jest fakt, że metody weryfikacji są określone mało precyzyjnie. Nie wiadomo na czym polegają np. zaliczenia częściowe ćwiczeń (zadania) czy zaliczenie ćwiczeń na ocenę, a także ćwiczenia praktyczne, bo wskazane metody w ogóle tego nie sygnalizują.

W odpowiedzi na raport zespołu oceniającego Uczelnię podjęta kompleksowe działania mające na celu wyeliminowanie powyższych nieprawidłowości. Ich rezultaty będą możliwe do oceny po zakończeniu tego procesu.

W odniesieniu do kryterium 9:

1. Niespójność publicznie dostępnej informacji o studiach, wynikająca z nie w pełni skutecznego wdrożenia systemu oceny jakości informacji.

Chociaż jakość informacji dostępnej publicznie jest poddawana ocenie przez różne grupy interesariuszy, brak jest spójności zamieszczanych w dostępie publicznym treści,

szczególnie w odniesieniu do programu studiów. Przykładem może być niejednorodna informacja o poziomie znajomości języka obcego po ukończeniu studiów (C1+ lub C2). Poza tym, niespójne lub nie w pełni spójne są katalogi efektów uczenia się, treści programowych i metod weryfikacji efektów uczenia się.

W odpowiedzi na raport zespołu oceniającego Uczelnia rozpoczęła kompleksowe działania mające na celu wyeliminowanie powyższych nieprawidłowości. Ich rezultaty będą możliwe do oceny po zakończeniu tego procesu.

W odniesieniu do kryterium 10:

1. Niepełne wdrożenie uczelnianego systemu zapewniania jakości kształcenia w ramach działań naprawczych podjętych po ocenie PKA.

W Uczelni zostały formalnie przyjęte i są stosowane zasady projektowania, zatwierdzania i zmiany programu studiów, które jednak wobec kierunku nie okazały się skuteczne, co poskutkowało sformułowaniem w raporcie zespołu oceniającego propozycją oceny dla kryteriów 1,2 i 3 – kryterium spełnione częściowo.

W odpowiedzi na raport zespołu oceniającego Uczelnia podjęła działania naprawcze w odniesieniu do przyporządkowania kierunku do dyscyplin naukowych, które okazały się nie w pełni skuteczne. Podjęto również działania naprawcze w obszarach: efektów uczenia się, zapewniania treści programowych i metod weryfikacji powiązanych z tymi efektami oraz realizacji standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, które jednak nie mają systemowego charakteru.

Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej zobowiązuje uczelnię wymienioną w § 1 do realizacji następujących zaleceń:

W odniesieniu do kryterium 1:

1. Urealnienie proporcji przyporządkowania kierunku do dyscyplin, które stanowią jego teoretyczne podstawy.
2. Sformułowanie efektów uczenia się dla zajęć w sposób specyficzny.

W odniesieniu do kryterium 2:

1. Sformułowanie treści programowych w sposób spójny i umożliwiający osiągnięcie efektów uczenia się założonych dla zajęć.
2. Sformułowanie treści programowych w sposób spójny i umożliwiający osiągnięcie szczegółowych efektów uczenia się określonych w standardzie kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.

W odniesieniu do kryterium 3:

1. Zapewnienie skutecznej weryfikacji osiągnięcia wszystkich efektów uczenia się.
2. Dostosowanie metod weryfikacji efektów uczenia się do wymagań określonych w standardzie kształcenia przygotowującym do wykonywania zawodu nauczyciela.

W odniesieniu do kryterium 9:

1. Skuteczne wdrożenie systemu oceny jakości publicznie dostępnej informacji o studiach skutkujące zapewnieniem spójności tej informacji.

W odniesieniu do kryterium 10:

1. Naprawczo skuteczne wdrożenie na kierunku systemu zapewniania jakości kształcenia.

Pozostałe kryteria zostały spełnione.

§ 3

Zalecenia powinny być zrealizowane w terminie do końca roku akademickiego poprzedzającego rok, w którym przeprowadzone zostanie kolejne postępowanie oceniające, wskazany w § 4.

§ 4

Z uwagi na zaistnienie okoliczności przewidzianych w ust. 3 pkt 2 załącznika nr 3 do Statutu kolejne postępowanie oceniające na kierunku filologia obca nauczycielska na uczelni wymienionej w § 1 nastąpi w roku akademickim 2026/2027.

§ 5

1. Uczelnia niezadowolona z uchwały może złożyć wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy.
2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, należy kierować do Polskiej Komisji Akredytacyjnej w terminie 14 dni od dnia doręczenia uchwały.
3. Na składającym wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy ciąży, na podstawie art. 245 ust. 4 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, obowiązek zawiadomienia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego o jego złożeniu.

§ 6

Uchwałę Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej otrzymują:

1. Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego,
2. Rektor Uniwersytetu w Białymstoku.

§ 7

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący
Polskiej Komisji Akredytacyjnej